

LBRIS

We know
books

L.M. Aria

Timpul dintre granițe

Editura Ink Story
Pucioasa, 2025



Capitolul 1

Întunericul era mai dens ca niciodată. Un întuneric ce părea etern, rupt dintr-un colț de iad.

În sat mirosea a umezeală și a tăcere înecată în lacrimi, aidoma unui cimitir fără cruci. Era 2 aprilie 1941. Iarna nu plecase încă. Zăpada de pe ulițe era înghesuită-n garduri, împinsă de cizmele grele ale sovieticilor ce continuau să se plimbe ca niște vânători fără milă.

Casele păreau acum doar niște cutii goale, părăsite în grabă, cu ușile larg deschise, cu zăpada intrând înăuntru ca o umbră albă, fără permisiune. Ferestrele erau rupte, geamurile atârnav în cioburi, iar în curți, troienele se amestecau cu urme de încălțăminte, coji de porumb, cenușă, murdărie și roți de căruță.

Majoritatea porților erau smulse, gardurile trântite, unele case fumegau încă slab, ca niște plămâni arși pe dinăuntru. Drumurile duceau spre nicăieri. La ora aceea nu se mai vedea nicio căruță, niciun animal, ori om, ori speranță. Nicio veste nu mai circula, de parcă timpul însuși se oprise, uitase să mai treacă, sau toți cei rămași erau înecați în beznă.

Zăpada era încă groasă, cu toate că nu mai ninsese de câteva zile, iar peste ulițele satului Suceveni, albe de la atâta absență, adierea rece mușca din aer ca

un câine flămând. Vântul se strecura prin golurile ferestrelor ca o fantomă uitată să treacă dincolo și lăsată să hoinărească pe pământ.

Aproape de pădure, de pe hornul unei case se ivea fumul slab, ca un fir de praf pierdut de turmă ce se rătăcea în aer, iar doi ochi blânzi erau lipiți de fereastra rece care încă mai păstra pe ea urmele copiilor, mâinile ce le fluturau în aer, lacrimile ce le curgeau pe obraji rumeni și amintirea unor momente ce poate nu aveau să mai vină.

— Haide la somn, bărbate, haide, Mișule, de mâine zilele vor fi mai grele și mai singuraticе, i-a spus soția lui, Paraschiva.

— Am rămas doar noi, femeie. Singuri cuc, i-a zis cu ochii umezi.

Mihai era numele lui. Peste el au trecut 67 de primăveri grele. Chipul său purta semnele unui om care a cunoscut și râsul, și greul. Barba scurtă, grizonată, încadrată de ochelarii cu rame din plastic, groase, îi conferea o notă de intelectual boem. Privirea îi era sinceră, atentă și dibace. Era genul de om care știa povești, dar pe care nu le spunea decât dacă meritau a fi auzite. Burta îi era mare, din timpurile bune, și oricât se chinuise să scape de ea, să o lepede pe unde reușea, tot nu putuse și devenise o parte din el, un simbol al vremurilor bune, atunci când avea, când putea, când era înconjurat de lumina întregii familii. Pe umărul drept purta mereu o mușată¹ în care avea întotdeauna un pieptene cu dinți tociți și o bucată de pământ învelit într-o batistă, la care se uita deseori amintindu-și de Primul Război Mondial

¹ Obiect mic, personal, purtat aproape de trup, cu valoare tainică, o gențuță veche, dar nu obișnuită, arhaism.

când a fost pe front pe pământ românesc. O folosea ca să care în ea, când se ducea la muncă pe câmp, câte-un măr sau o bucată de pâine ori mămăligă. Era primită de la băiatul lui, băiat pentru care dor și îngrijorare îi curgeau șiroaie prin vene.





— Suntem ai nimănui, a continuat tot el.

— Nu mai trage și tu a rău. Vor ajunge bine, vor fi fericiți acolo, că acolo nu-i niciun rus, au de toate.

— Dar noi, femeie, noi? Ai cui rămânem, vom fi doar două nume într-un cimitir în care nimeni nu va mai păși. Cine ne va aprinde nouă lumină, a mai spus stergându-se la nas cu mâneca cămășii.

— Dar haide, că se va găsi cineva care să mai treacă pe acolo și de nu, Mișule, noi oricum nu vom ști. Odată ce mori, mort ești!

— Du-te, du-te tu înainte, Paraschievo, eu mai stau nițel. Mai stau să mă mai uit pe fereastră. Poate mi se va face și somn.

Femeia a aprobat din cap, după care a plecat. Își ținea mâinile sprijinite pe șale. Înainte să iasă din bucătărie, a mai băgat câteva surcele în foc, doar două-trei cât să mai mocnească puțin în jarul aproape gri. Ușa de la sobă a scârțâit, împotrivindu-se închiderii. A băgat degetul pătat de boala oaselor în oala cu apă calduță de pe plită, să o verifice, și s-a retras gâfâind până-n camera alăturată.

Casa lor era construită din bârne de lemn bătrân, înnegrite pe alocuri de fum și vreme, cu acoperișul din șindrilă, ușor înclinat sub greutatea iernii. Ferestrele erau mici, cu ramele vopsite în verde-închis. Aveau perdele din pânză care erau toate trase, mai puțin cea de pe care bătrânul privea.

În tindă, podeaua era bătătorită de cizme grele. Pe cuier atârnavă cojoace umezite de zăpadă și grabă. O icoană în colț, cu o lumânare stinsă în față, păstra în tăcere ultimele rugăciuni murmurate. În cameră, un pat cu o cuvertură cusută de mână, o ladă mare în care își depozitau odată zestrea și care atunci

era golită pe jumătate și o masă joasă cu picioarele crăpate pe care rămăsese un colț de pâine, o cană smălțuită și o lingură din lemn.

Trecuse nu mai mult de o zi de când aproape trei sferturi dintre oamenii de la sate plecaseră, își luaseră ziua bună, săturându-se de tratamentul sovieticilor. Bucovina fusese ocupată de ruși cu un an în urmă și de atunci totul se înrăutățise. Mâncarea era limitată ori prea puțină, ar spune unii. Traiul, prea greu sau inuman, cum s-ar plânge alții. *Tot ce aveai nu mai ai și ai ajuns să fii doar un om printre oamenii care își duc zilele așa cum vin.* S-au strâns toți într-o dimineață, înainte ca soarele să apară pe cer, au luat prapuri, steaguri, cruci. Și-au luat copiii de mână – pe cei mici i-au pus în spate ca pe niște rucsacuri gălăgioase –, nevestele și câteva de-ale gurii. Și-au lăsat în urmă familia, pe cei bătrâni care nu ar fi rezistat drumului prea lung, prea greu, prea geros, prea întortocheat, și au plecat. Iar plecarea nu a fost ușoară. Lacrimile curgeau, se uscau și curgeau din nou. Amintirile alergau prin mintea lor lovindu-se întruna de regrete, de gânduri negre, *dar dacă nu va supraviețui, dacă-l vor omori, dacă nu va avea de mâncare pentru că eu i-am luat-o pe toată, că am fost egoist să plec din satul copilăriei mele, din casa în care am crescut, să mă duc peste graniță, acolo unde te așteaptă laptele cald îndulcit cu miere, unde oamenii sunt buni și darnici, iar pe ei, pe familia mea, îi las în urmă, în frig și-ntr-o casă care se dărâmă.* Mulți au vrut să se întoarcă din drum, cei mai slabi, dar au fost alții puternici care i-au tras după ei, încurajându-i cu vorbe oarbe, *vor ști să aibă grijă de ei, acolo e viața lor toată. Îi vom revedea. Mai devreme sau mai târziu, ne vom reuni.*

Tu păstrează-ți puterile, în fața noastră se așterne un drum necunoscut. Și așa au continuat să meargă pas cu pas, unii după alții, formând un convoi mare până când au ieșit din oraș. Toți oamenii din satele alăturate s-au unit, sătui și ei ori prea speriați, și duși au fost.



Capitolul 2

Mihai a mai rămas privind pe fereastră multe ore. Miezul nopții l-a prins acolo, pe scaun, cu draperia trasă doar puțin într-o parte, cât să vadă, cât să nu fie văzut. Privea agitația fulgilor bătuți de vânt, troienele prin care a doua zi avea să treacă. Privea tăcerea ce-i făcea pielea de găină, acea tăcere surdă care nu anunța liniștea, ci o furtună fără de egal. Privea și ofta. Privea și sufla în pumni și se freca pe picioare. Se gândea la cei plecați și se ruga la Dumnezeu să-i ocrotească, să-i aibă în paza Lui, să ajungă teferi în România.

Au mai fost încercări în trecut, dar, chiar când au ajuns în pădure, călăuza, cea care avea să-i ghideze spre graniță, nu a mai sosit. Au fost nevoiți să se-ntoarcă din drum, lăsând visul pe care aproape-l atingeau cu mâna în urmă, venind înapoi la nimic. Gândindu-se la asta, și-a amintit:

— Taică, i-a spus băiatul lui într-o doară la masă, de față cu toată lumea. Taică, trebuie să ne riscăm viețile, să plecăm de aici, nu mai e trai de stat, nu mai e, taică! a continuat privind ba la mama lui, ba la soție. Copiii mei cer de mâncare, vreau să le dau un viitor, taică!

— Paulică, copile, e prea riscant, știi prea bine căăștia sunt cu ochii pe noi. Au mai plecat și alții, nu s-au mai întors.

— Acum e diferit, avem bilet de voie de la ei, avem toți, ne lasă!

Mihai a oftat, aranjându-și barba cu degetele îngălbenite de la tutunul pe care și-l pregătea singur.

— Și cum vreți să faceți? I-a întrebat Paraschiva.

— Păi cum? Să plecăm. Din vorbă-n vorbă am auzit că suntem mulți ce vrem să o luăm pe drumul ăsta. Preotul ne va da prapuri și icoane, le vom ține ridicate, nu au ce să ne facă, maică, nu au.

— Dar nu va fi greu pentru copiii tăi? a întrebat tot ea.

— Nu, că vom avea ajutor. Am vorbit și cu Tavi, și cu Olimpia, Ilie vine și el.

— Fetito, s-a adresat Paraschiva nurorii ei, tu ce părere ai? Cum l-ai sfătuit? Îmi e frică și frica nu mă mai lasă să dorm. Nu mai avem de niciunele, dar nu mă gândesc la mine. De mine să se aleagă și praful, ci la ăștia doi. Eu merg acolo unde bărbatul meu se duce.

— Când e plecarea, băiete? a intervenit Mihai. Vocea îi era calmă, aproape stinsă. Abia respira, dar nu de boală, ci de teamă. Cu colțul ochiului își privea nevasta. Chipul ei exprima gândurile lui.

— La noapte, taică, spre dimineață. Noi avem totul pregătit. Faceți și voi la fel!

Mihai s-a ridicat și, cu toate că nu era bătrân, oasele-i trosneau, iar tenul era brăzdat de riduri adânci, aidoma unor mici cratere ce au uitat să se mai vindece. Și-a pus palma aspră pe umărul Paraschivei. Ea imediat i-a cuprins-o.

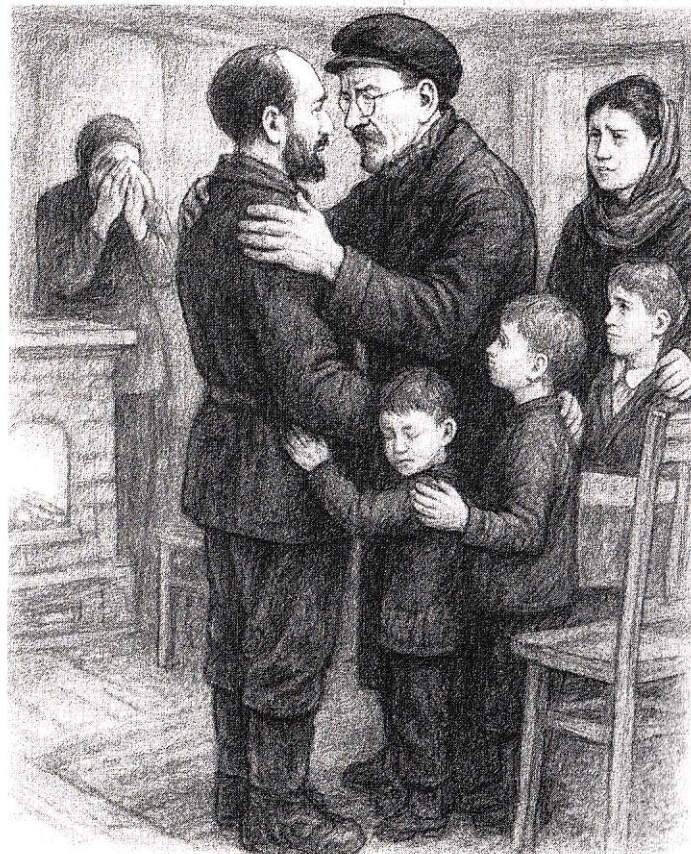
— Copii, vă iubim cât e lumea de lungă și de lată, dar noi nu putem veni cu voi.

Băiatul a deschis gura. Simțea nevoia să



protesteze.

... и



... ..

— Ascultă-mă până la capăt. Pe noi nu ne vor ține picioarele. Drumul e lung și anevoios. Vă vom încetini din călătorie. Și-apoi, noi nu știm mai mult

de pământurile astea. Asta e casa noastră, locul nostru. Aici avem și morții, și zilele toate.

— Dar taică, cum să vă las în urmă? Mamă, spune-mi că tu ești de altă părere.

— Nu sunt, fiule, dar vreau să vă duceți liniștiți, dacă asta vă doriți! Aveți binecuvântarea noastră.

Mihai plângea. Lacrimile îi curgeau pe creștetul femeii lui, pe care o ținea strâns la piept, atunci când ușa s-a închis în urma băiatului și a celor doi nepoți, pe care nu știa dacă avea să-i mai recunoască. „Dacă Domnul îmi va da bucuria de a-i mai revedea...”

Dar se baza pe nora lor. Era o femeie puternică, cu toate că, la prima impresie, părea fragilă ca petala unui bujor atins de prima zăpadă.

— Ar fi trebuit să mergem cu ei?

— Nu, a răspuns Mihai. E drumul lor. Dumnezeu îi va călăuzi. Sunt mândru că feciorul meu și-a luat inima în dinți să facă pasul ăsta.

Din momentul în care au plecat, Mihai a continuat să privească pe fereastra matoră durerii pe care a simțit-o atunci și pe care o va avea până în ultima lui zi. Într-un târziu, s-a ridicat. Nu a aprins lumânarea. Știa prea bine drumul. Și-a pus cojocul în cufărul din lemn, la fel și cușma, a făcut semnul crucii și s-a așezat pe pat. Paraschiva nu l-a simțit. Somnul ei a fost întotdeauna adânc.

Au dormit puțin. Satul era în zarvă: gălăgie, uși trântite, țipete, sunete de cizme ce loveau ușile, ce împrășcau apa din băltoace și mitraliere folosite pentru a intimida, pentru a crea mai multă frică. Bucovina toată era condusă prin teroare. Țăranii nu mai erau considerați oameni, ci unelte, și multe dintre ele, cele ruginite ori ieșite din uz, erau aruncate



la gunoiul etern.

— Mișule, ceva se întâmplă, a șoptit femeia, privind prin gaura de la perdea. Rușii bat în uși. Sunt iară puși pe scandal.

— După ce au văzut că au mai rămas doar câteva familii, acum se răzvrătesc. Paraschievo, niciun cuvânt! Tu n-ai știut nimic. Să fii sigură pe tine, că ăștia citesc printre rânduri.

— Nu mi-aș băga fiul sub roata de la căruță. Mai bine mor eu, a spus ea, plecând de la fereastră. Acum haide, că la noi vin.

— Deschid eu, că nu ne permitem o ușă nouă.

Rămasă singură, s-a grăbit să-și pună două rânduri de veste groase, catrința peste izmenele cu care dormise, căci era frig. Pereții parcă emanau ger și erau făcuți din gheață. Podeaua era spartă pe alocuri și astupată cu cârpe. Șoarecii muriseră demult. Nimeni nu mai zgâria lemnul pe timp de noapte. Ba chiar uneori le ducea dorul, considerându-le niște vietăți ale lui Dumnezeu și nu le găsea vină că rodeau tot ce prindeau în cale.

Erau urâți, împuțiți, cu coada lungă. O scârbeau, dar din când în când le mai lăsa la colțuri câte o fărâmă de pâine. Dar ei nu au mai luat-o, fiind atacată de furnici în schimb. Pe ele nu le suporta: le strivea de câte ori le vedea.

— Mergem la adunare! a spus Mihai dintr-odată în spatele ei, făcând-o să tresară.

— Au zis ceva?

— Doar că e obligatoriu.

— Ce vremuri trăim, bărbate..., a spus, ștergându-se pe mâinile uscate de fustă.

Și-au luat amândoi opincile în picioare și, fără